

ይድረስ፡-

በኢትዮጵያ ላላችሁትና በመላው ዓለም ለተበተናችሁት፡ ኢትዮጵያውያን ወገኖቼ!

እኔ፡ የኢትዮጵያ አገልጋይ፡ ንቡረ እድ ኤርምያስ ከበደ ወልደ ኢየሱስ፡ በእግዚአብሔር ስም፡ ኢትዮጵያዊ ሰላምታዬን፡ እንደገና፡ በያላችሁበት አቀርብላችኋለሁ።

በቅድሚያ፡ የእናት አገራችንን ጥሪ ሰምተንና ተቀብለን፡ የ“ጾመ ኢትዮጵያ”ን ሃይማኖታዊ ምግባራችንን የፈጸምነውን፡ የእግዚአብሔር ወገኖች ኹሉ፡ “እንኳን ደስ አለን!” እላለሁ። ቀጥቼ፡ “ጾማችንና ሱባኤያችን፡ ምን ዓይነት ውጤትን አስገኘ?” ለሚለው ጥያቄ፡ በአገልግሎታችን በኩል የተዘጋጀው መልስ፡ ከዚህ ተያይዞ የሚወጣ መኾኑን ላሳውቃችሁ እወድዳለሁ። ከዚያ አስቀድሞ ግን፡ ልናደርገው ስለሚገባን ተከታታይ ሃይማኖታዊ ምግባር፡ የማሳስባችሁ ቀጥም ነገር አለ፤ ይኸውም፡ ከ“ጾመ ኢትዮጵያ” ጋር ተያይዞ የመጣውን “ዓቢይ ጾምን” (ሁዳዴን)፡ ዓቅማችንና የኑሮ ኹኔታችን በፈቀደልን መጠን፡ በዚያው በጀመርነው፡ በ“ጾመ ኢትዮጵያ” መንፈስና ሥርዓተ ጸሎት ልንቀጥል የሚገባን፤ የሚያስፈልገንም መኾኑን ነው።

በዚህ መሠረት፡ ከዋናው ጾም መግቢያ በፊት፡ “መርዓዊ” ከሚባለው፡ ከየካቲት ፲፪ እሁድ፡ እስከ ፲፰ ቅዳሜ እና “ዘዘወረደ” ወይም፡ “ጾመ ሕርቃል” ከሚባለው፡ ከቅበላው የካቲት ፲፱ እሁድ፡ እስከየካቲት ፳፭ ቅዳሜ፡ ፲፱፻፺፰ ዓ. ም. ከሚገኙት፡ ኹለት ሳምንታት አንሥቶ፡ እስከትንሣኤ በዓል ድረስ ባሉት ወራት የሚዘመረው፡ የየሳምንቱ ምስባክ እና የሚነበቡት ምንባቦች፡ ከሳምንታቱ ስያሜዎችና የትርጓሜ ሓተታዎች ጋር፡ በየአርእስቱና በየመልኩ ስለተዘጋጁ፡ እነዚህን እየከፈታችሁ እንድትጠቀሙባቸው እጋብዛችኋለሁ።

መዋዕለ ጾሙ፡ መልካሙን የንስሐ ፍሬያችንን አበርክተን፤ የበለጠውንም የመንፈስ ቅዱስ ጸጋ ተቀብለን፡ ብርሃነ ትንሣኤውን ለማክበር የምንበቃበት ይኹንልን!

የዓቢይ ጸም ሰንበታትና ሰሙናት።

እንደንዑሳን በዓላት ተቈጥረው የሚከበሩ፣ በጸም ወራት የሚውሉ፣ ሰንበታት አሉ፤ እነዚህም፡ “ዓቢይ ጸም”፣ ወይም፡ በሕዝባዊ አነጋገር፡ “ሁዳይ” የሚባለው ጸም፡ ከመግባቱ በፊትና ከገባ በኋላ ያሉት፡ የእሁድ ሰንበታት ከእነርሱ ጋር የተያያዙ ሳምንታት ናቸው።

ከእነዚህም፡ ቀዳሚዎቹ፡ “መርዓዊ” እና “ዘዘወረደ” የሚል ስያሜ የተሰጣቸው፡ ሰንበታት ናቸው፤ “መርዓዊ” የተባለው ሰንበት፡ በቅዱሳን መጻሕፍት ተጽፎ እንደሚነበበው፡ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዕለተ ዓርብ የሚቀበለው የመስቀል መከራ፡ ለእርሱ፡ የሙሽርነቱ የሠርግ በዓል ስለኾነ፡ ይህችን ጽዋውን፡ እንደአርበኛ ወደሚቀበልበት፡ ወደኢየሩሳሌም የጀመረውን ጉዞ የሚያከክረውና ከ“ጸመ ኢትዮጵያ” ቀጥሎ ያለው ዕለተ እሁድ ሲኾን፣ የዓቢይ ጸም መግቢያና ለ“ጸመ ሕርቃል” ሰኞ ዋዜማ የኾነው፡ ተከታዩ ዕለተ እሁድ፡ “ዘዘወረደ” (“ቅበላ”) የተባለው ነው። ስለእነዚህና ከዚህ በኋላ ተያይዘው ስለሚቀጥሉት፡ “ቅድስት”፣ “ምክራብ”፣ “መግሉዕ”፣ ደብረ ዘይት”፣ “ገብር ኄር” እና “ኒቆዲሞስ” ስለተባሉት የእሁድ ሰንበታት፡ ከዚህ የሚከተሉት አጫጭር መግለጫዎች፡ በመጠኑም ቢኾን ያብራሩላችኋል፡-

መርዓዊ።

ከየካቲት ፲፪ እሁድ፡ እስከ ፲፰ ቅዳሜ፣ ፲፱፻፺፰ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።

በግእዝ፡ “መርዓዊ” ማለት፡ “ሙሽራ” ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ራሱን፡ በሙሽራ መስሎ ተናግረዋል፤ ይህም፡ “የዮሐንስ ደቀ መዛሙርት፡ ወደእርሱ ቀርበው፡ 'እኛና ፈሪሳውያን፡ ብዙ ጊዜ የምንጠመው፣ ደቀ መዛሙርትህ ግን የማይጠመት፡ ስለምንድር ነው?' አሉት፤ ጌታችን ኢየሱስም፡ እንዲህ አላቸው፡ 'ሚዜዎች፡ ሙሽራው፡ ከእነርሱ ጋር ሳለ፡ ሊያዘኑ ይችላሉን? ነገር ግን፡ ሙሽራው፡ ከእነርሱ የሚወሰድበት ወራት ይመጣል፤ በዚያ ጊዜም ይጠማሉ።'” ደግሞም፡ “በዚያን ጊዜ፡ የእግዚአብሔር መንግሥት፡ መብራታቸውን ይዘው፡ ሙሽራውን ሊቀበሉ የወጡ፡ ዐሥር ቄናጃድትን ትመስላላች!” በሚሉት ቃሎቹ ይታወቃል።

መንፈስ ቅዱስን የተመሉ ቅዱሳን ጻድቃንም፡ እርሱን፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን፡ በሙሽራ መስለው ተናግረዋል፤ ለዚህም፡ መጥምቁ ዮሐንስ፡ “እናንተ፡ 'እኔ፡ ክርስቶስ አይደለሁም፤ ነገር ግን፡ ከእርሱ በፊት ተልኬአለሁ!' እንዳልሁ፡ ራሳችሁ ትመስክሩልኛላችሁ። ሙሽራይቱ ያለችው እርሱ፡ ሙሽራ ነው፤ ቆሞ የሚሰማው ሚዜው ግን፡ በሙሽራው ድምፅ፡ እጅግ ደስ ይለዋል፤ እንግዲህ፡ ይህ ደስታዬ ተፈጸመ፤ እርሱ፡ ሊልቅ፣ እኔ ግን፡ ላንስ ያስፈልጋል።” ብሎ የተናገረው ቃል፡ አንዱ ማስረጃ ይኾናል።

ስለዚህ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ወደፊት፡ በዕለተ ዓርብ እንዲቀበለው፡ የሚጠብቀው መከራ፡ ለእርሱ፡ እንደሙሽርነት በዓል፣ መስቀሉም፡ እንደሠርግ አዳራሽ ተደርጎ፡ ትንቢቱ፡ በቅድሚያ፡ በቅዱሳን ነቢያት ስለተነገረና በቅዱሳን መጻሕፍት ስለተጻፈ፡ ከ“ጸመ ኢትዮጵያ” (ከነዳ ጸም) በፊት ያለው፡ ዕለተ እሁድ ሰንበት፡ “መርዓዊ” ተብሏል።

በዚያች የሰንበተ ክርስቲያን እሁድ የሚዘመረው ምስባክ፡ ከዳዊት መዝሙራት፡ “ወውእቱስ፡ ከመ መርዓዊ፡ ዘይወጽእ እምጽርሁ፤ ይትፌሣሕ፡ ከመ ያርብን፡ ዘይሚርድ ፍኖቶ፤ እምአጽናፈ ሰማይ፡ ሙጻዑ!” የሚለው ነው።

“እርሱም፡ እንደሙሽራ፡ ከእልፍኛ ይወጣል፤ እንደአርበኛም፡ በጉዛው ሲፋጠን ደስ ይለዋል፤ መውጫውም፡ ከሰማይ ዳርቻ ነው!” ተብሎ የሚተረጎመው፡ ይህ ቃል፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዕለተ ዓርብ፡ በሕማማተ መስቀሉ የሚቀበላትን፡ የሙሽርነት ጽዋ መከራውን፡ አጣጥሞ ወደሚጨልጥበት፡ ወደኢየሩሳሌም የጀመረውን፡ ያን የግሥጋሜ ጉዞ የሚያከናውነው፡ እንዴት እንደኾነ፡ ያመለክታል፤ ይኸውም፡ አንድ ጀግና አርበኛ፡ ለአገሩና ለማንነቱ፤ ለሚኖርለትም ታላቅ ዓላማ፡ ደሙን እስከማፍሰስ በሚጠይቅ መስዋዕትነት ተዋግቶ፡ የድል አክሊልን እንዲቀዳጅ ወደሚያበቃው የሰልፍ ሜዳ ለመድረስ፡ በፍጹም ቆራጥነት ከሚያደርገው ጥድፊያ ጋር በማመሳሰል መኾኑን፡ በትንቢቱ ቃል አፈጻጸም ስለታየ ነው።

ይህንም እውነታ፡ እንዲህ የሚለው፡ በዕለቱ የሚነበበው፡ የአዲስ ኪዳን የምሥራች ቃል ያረጋግጠዋል፡- “ጌታችን ኢየሱስ፡ ...ዐሥራ ኹለቱን ደቀ መዛሙርቱን፡ ወደእርሱ አቅርቦ፡ እንዲህ አላቸው፡- 'እነሆ፡ ወደኢየሩሳሌም እንወጣለን፤ ስለሰው ልጅ፡ በነቢያት መጻሕፍት የተጻፈው ኹሉ፡ በእርሱ ላይ ደርሶ ይፈጸማል፤ ለአሕዛብ አሳልፈው ይሰጡታል፤ ይዘብቱበታል፤ ይሰድቡታል፤ ይተፉበታል፤ ይገርፉታል፤ ይገድሉታል። በሦስተኛዬቱም ቀን ይነሣል።' እነርሱ ግን፡ ከዚህ ንግግሩ፡ ያስተዋሉት ነገር የለም፤ ይህ የተናገረው ቃል፡ ለእነርሱ፡ ተሠውሮባቸው ነበርና፤ ምን እንዳለም፡ አላወቁም።” (ማቴ. ፱፥ ፲፬-፲፮፤ ሸ፭-፩-፲፫፤ ዮሐ. ፫፥ ፲፬-፲፭። መዝ. ፲፰፥ ፭-፮። ሉቃ. ፲፰፥ ፴፩-፴፬።)

ምንባብ፡- ፩ኛ ቆሮ. ምዕ. ፲፫፥ ቁ. ፩-፯፤
 ራእ. ምዕ. ፳፩፥ ቁ. ፩-፰፤
 ሓዋ. ምዕ. ፲፫፥ ቁ. ፲፮-፳፫።

ምስባክ፡- መዝ. ፲፰፥ ቁ. ፭-፮፤

ወውእቱስ ከመ መርገዋ ዘይወጽእ እምምጽርሑ፡ እርሱም እንደሙሽራ ከእልፍኛ ይወጣል፤ ይትፌሣሕ ከመ ያርብህ ዘይሜርድ ፍኖቶ፤ እንዳርበኛ፡ በጉዛው ሲፋጠን፡ ይደሰታል፤ እምአጽናፈ ሰማይ ሙጻኡ። አወጣጡ፡ ከሰማያት ዳርቻ ነው።

ወንጌል፡- ማቴ. ምዕ. ፳፭፥ ቁ. ፲፫።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡ የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

ዘዘወረደ እና ጸመ ሕርቃል።

ከየካቲት ፲፱ እሑድ፡ እስከ ፳፭ ቅዳሜ፥ ፲፱፻፺፰ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።

“ጸመ ሕርቃል” የተባለው የዓቢይ ጸም መግቢያ የኾነው፡ የሰኞ ዋዜማ እሑድና ከእርሱ ጋር ተያይዞ የሚቀጥለው ሳምንት፡ በግእዝ፡ “ዘዘወረደ” ይባላል። “ዘዘወረደ” የሚለው ቃል፡ “ረ” ላልቶ ሲነገር፡ “ወረደ” ከሚለው የግእዝ ቃል፡ “ረ” ጠብቆ ሲነገር፡ “ወረደ” በሚለው ኢትዮጵያኛው ቃል ይተረጎማል። “ዘዘወረደ” ማለትም፡ “በልዩ ልዩ መልክ መውረድን” ያመለክታል።

“ያ፡ በሰማያት የሚኖረው፥ በእሳትና መብረቅ፥ በከባድ ደመናና ነጎድጓድ፥ በበረታ የቀንደ መለከትም ድምፅ፡ ወደምድር የወረደውና በሙሴ መሪነት፡ በምድረ በዳ ለሚጓዙት የእስራኤል ልጆች፡ በሲና ተራራ የተገለጠው፡ እኛ ኢትዮጵያውያን፡ 'እግዚአብሔር' ብለን የምንጠራው ፈጣሪና የማይታየው አምላክ፡ በመጨረሻው ዘመን፡ በቅድስት ድንግል ማርያም ማኅፀን ሰው ኾኖና በበረታ ተወልዶ፥ የመስቀል መከራን ተቀብሎና ሞቶ፥ ተቀብሮና ተነሥቶ፡ ፍጥረተ ዓለሙን፡ ከዲያብሎስ አገዛዝ፥ ከኃጢአት ቀንበርና ከሞት ፍዳ ሊያድን፡ ከሰማየ ሰማያት ወረደ!” ለማለት፥ ደግሞም፡ ሙሴ፡ በኢየሱስ ክርስቶስና በድንግል ማርያም ምሳሌ፡ ከእግዚአብሔር የተሰጡትን ቃላት፥ ትእዛዛት እና/ወይም፡ ጽላት ይዞ፡ ከሲና ተራራ ወደእሥራኤል ሕዝብ የመውረዱን ዝክረ ነገር ለማስታወስ፡ “ዘዘወረደ” ተብሏል።

ይህም፡ በብሉይ ኪዳን፡ “እግዚአብሔርም፡ በሲና ተራራ ላይ፡ ወደተራራው ራስ ወረደ! ...ሙሴም፡ ወደሕዝቡ ወረደ፤ እግዚአብሔር ያለውንም ቃል ነገራቸው። ...ኹለቱንም የምስክር ጽላቶች፡ በእጁ ይዞ፡ ከተራራው ወረደ።”፥ በአዲሱም ኪዳን፡ “ወአልቦ ዘዓርገ ውስተ ሰማይ፥ ዘእንበለ ዘወረደ እምሰማይ፡ ወልደ እንለ እመሕያው።” ማለትም፡ “ሰማይ ከሚኖረውና ከሰማይ ከወረደው የሰው ልጅ በቀር፡ ወደሰማይ የወጣ፡ ማንም የለም!” በሚለው የቅዱሳን መጻሕፍት ቃል ታውቋል። ይኸው እሑድ፡ በሕዝባዊ ስያሜ፡ “ቅበላ” ይባላል። (ዘጸ. ፲፱፥ ፳-፳፭፤ ፴፪፥ ፩-፲፭። ዮሐ. ፫፥ ፲፫።)

ከዚህ እሑድ ጋር ተያይዞ ያለው ሳምንት፡ “ጾመ ሕርቃል” እንደሚባል፡ ከላይ ተገልጿል፤ ይህ ስያሜ፡ ለዚህ ሳምንት የተሰጠበት ምክንያት፡ በሚከተለው አጭር ሐተታ ይጠቃለላል። በጄኛው ምዕት ዓመተ ምሕረት፡ የተነሣው የፋርስ ገዢ፡ በተንባላት (በእስላሞች) እየታገዘ፡ ኢየሩሳሌምን ወርሮ ይዞ፥ አብያተ ክርስቲያናትን አፍርሶና ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተሰቀለበትን ቅዱስ መስቀሉን ወስዶ፡ በዚያ የሚኖሩ ክርስቲያኖችንና ከተማቸውን ሊገዛ ሞክሮ ነበር፤ ይኹን እንጂ፡ ሕርቃል (Heraclius) የሚባለው የሮም (የቀስጥንጥንያ፥ ቢዛንታይን) ክርስቲያናዊ ቄሣር፡ ከዚህ አገዛዝ ነጻ እንዲያወጣቸው፡ ካህናቱም፥ ምእመናኑም፡ በጠየቁት መሠረት፡ እነርሱ፡ በጾም፡ በጸሎታቸው ተባብረውት፡ ይኸው ቄሣር፡ በ፲፻፴ ዓ.ም. በሠራዊቱ ኃይል ደርሶላቸው፡ ጠላታቸውን፡ ድል ስለነሣላቸው፥ ከተማዬቱንና ቅዱስ መስቀሉንም ስላስመለሰላቸው፡ ለዚያ ድል መታሰቢያ ይኸን ዘንድ፡ ጾማቸውን፡ “ጾመ ሕርቃል” ብለው ሠየሙት፤ ይህም ጾም፡ እንዳይዘነጋ፡ ከዓቢይ ጾም ጋር ቀዳሚ ኾኖ እንዲጾም፡ የቀደሙት አበው ስለወሰኑ፡ የምንጾመው፡ በዚህ ምክንያት መኾኑን ልታውቁት ይገባል።

ምንባብ፡- ፩ኛ ጢሞ. ምዕ. ፮፥ ቁ. ፫-፲፫፤
ያዕ. ምዕ. ፬፥ ቁ. ፩-፲፤
ሐዋ. ምዕ. ፭፥ ቁ. ፩-፲፩።

ምስባክ፡- መዝ. ፲፰፥ ቁ. ፭-፮፤

ተቀነዩ ለእግዚአብሔር በፍርሃት፤ ለእግዚአብሔር በፍርሃት ተገዙ፤
ወትሐሠዩ ሎቱ በረዓድ፤ በእርሱም፡ ፍጹም ደስ ይበላችሁ፤
አጽንዕዋ ለጥበብ፡ ከመ ኢይትመዓዕ እግዚአብሔር፤ ከእግዚአብሔር ቀጣ ለመዳን፡
ጥበብን አጽንታችሁ ያዙ።

ወንጌል፡- ማቴ. ምዕ. ፮፥ ቁ. ፲፮-፳፬።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

ቅድስት።

ከየካቲት ፳፮ እሁድ፡ እስከመጋቢት ፪ ቅዳሜ፥ ፲፱፻፺፰ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።

ለመደበኛው የጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ “ጾመ አርብዓ”፡ መነሻ የኾነው፡ የመጀመሪያው እሁድ፡ “ቅድስት” ይባላል፤ ለእግዚአብሔር ይኸን ዘንድ፡ ተለይቶ የተቀመጠ፥ የተሰጠ፥ የቀረበ ነገር ኹሉ፡ “ቅዱስ” ስለሚባል፡ ይህች ዕለተ ሰንበት፥ ወይም፡ ሳምንት፡ በሴት አንቀጽ፡ “ቅድስት” ተብላለች።

ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በቆሮንቶስ በረሃ፡ አርባ መዓልትና አርባ ሌሊት የጾመውን ጾም በማስታወስ፡ እኛም፡ እርሱ ባስተማረን መንገድ እንጸማት ዘንድ፡ “የጌታ ጾም” ተብላና ተለይታ የተሰጠችን ጾም መኸኗን ለማመልከት፥ እንዲሁም፡ “ቅዱስ” የኾነውን አምላክ፡ ቃሉን ተከትለን፡ እኛም፡ እያንዳንዳችን፡ እየራሳችንን፡ በቅድስና አጽንተን ለማኖር፡ ግዳጅ ያለብን መኾኑን ለማሳሰብ፡ “ይህች ዕለተ ሰንበተ እሁድ፥ ይህች ሳምንትና ይህች አርባ ቀን፡ ለእግዚአብሔር የተለዩ ስጦታ” ለማለት፡ “ቅድስት” የሚለውን ስያሜ አግኝታለች።

ይህም፡ “ወበከመ ጸውዐክሙ ቅዱስ ውእቱ፥ አንትሙኒ፥ ኩኑ ቅዱሳን፥ በኩሉ ግዕዝክሙ! እስመ ጽሑፍ፥ ዘይብል፡ ኩኑ ቅዱሳን፥ እስመ ቅዱስ አነ!” ማለትም፡ “የጠራችሁ፡ እርሱ፡ እግዚአብሔር፡ ቅዱስ እንደኾነ፡ እንዲሁ፡ እናንተም፡ በአኗኗራችሁ ኹሉ፡ ቅዱሳን ኹኑ! እኔ ቅዱስ ነኝና፡ እናንተም፡ ቅዱሳን ኹኑ!” የሚል ቃል ተጽፏልና።” ደግሞም፡ “እስመ ኢጾውዐን እግዚአብሔር፡ ለርኩስ፡ ዘእንበለ ለቅድሳት፤” ማለትም፡ “እግዚአብሔር፡ ለቅድስና እንጂ፡ ለርኩሳት አልጠራንምና።” በሚለው የአምላክ ቃል ታውቋል።

ኹለንተናችንን፡ ከክፋቱ ዓለም ለይተን፡ ራሳችንን፡ በጾም በመቀደስ፡ ሰውነታችንን፡ ለእግዚአብሔር ብቻ ልናስገዛ የሚገባን መኾኑን፡ ቀደም ብለው ከተጠቀሱት ቃላት ጋር፡ በዚህች ዕለተ ሰንበት የሚዘመረው፥ የሚሰበከውና የሚነበበው፡ ከዚህ የሚከተለው፡ ሌላው፡ የቅዱሳት መጻሕፍት ምንባብ፡ እንዲህ እያለ ያስረዳናል፡-

፩ኛ፡ “ተቀነዩ ለእግዚአብሔር በፍርሃት፤ ወተሐሠዩ ሎቱ በረዓድ፤ አጽንዕዎ ለጥበብ፡ ከመ ኢይትመዓዕ እግዚአብሔር።” ማለትም፡ “ለእግዚአብሔር፡ ስለእርሱ፡ ደስ ብሏችሁ፡ በፍርሃትና በረዓድ ተዘዙ! እንዳይቁጣም፡ ተግሣፁን ተቀበሉ!”

፪ኛ፡ “ለኹለት ጌቶች መገዛት የሚቻለው፡ ማንም የለም፤ ወይም፡ አንዱን ይጠላል፥ ኹለተኛውንም፡ ይወድዳል፤ ወይም፡ ወደአንዱ ይጠጋል፥ ኹለተኛውንም፡ ይንቃል። ለእግዚአብሔርና ለገንዘብ መገዛት አትችሉም።” (፩ኛ ጴጥ. ፩፥ ፲፭-፲፮፤ ፩ኛ ተሰ. ፱-፯፤ መዝ. ፪፥ ፲፩-፲፪፤ ማቴ. ፯-፳፬።)

ምንባብ፡-

ዕብ. ምዕ. ፲፥ ቁ. ፲፱-፳፭፤
፩ኛ ጴጥ. ምዕ. ፩፥ ቁ. ፲፫-፲፮፤
ሐዋ. ምዕ. ፲፫፥ ቁ. ፩-፲፥

ምስባክ፡-

መዝ. ፲፰፥ ቁ. ፭-፮፤

ወደክመኒ ብረክቶ በጾም፤
ወስሕክ ሥጋዮ፡ በኃጢአ ቅብዕ፤
ወአንሰ ተጽእልኩ በኅቤሆሙ።።

ጉልበቶቼ፡ በጾም ደከሙ፤
ሥጋዬም፡ ቅባት በማጣት ከሳ፤
እኔም፡ በእነርሱ ዘንድ፡ ተጠላሁ።።

ወንጌል፡-

ማቴ. ምዕ. ፱፥ ቁ. ፩-፲፮።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡ የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

ምክራብ፡፡

ከመጋቢት ፫ እሁድ፡ እስከ ፱ ቅዳሜ፡ ፲፱፻፺፰ ዓ. ም. ያለው ሳምንት፡፡

በጾመ አርብዓ፡ ከ“ቅድስት” ቀጥሎ ያለው፡ የእሁድ ሰንበትና የተያያዘው ሳምንት፡ “ምክራብ” ይባላል፤ “ቤተ መቅደስ”፥ ወይም፡ ክርስቲናን የተቀበሉ ወገኖች፡ ተሰብስበው፡ ወደፈጣሪያቸው የሚጸልዩበትና በኢየሱስ ክርስቶስ ቤዛነት፡ ለመላው የሰው ዘር፡ ከእግዚአብሔር የተሰጡትን፡ የመንፈስ ቅዱስ ጸጋዎች የሚያገኙበት፥ የመድኃኔ ዓለምን ቅዱስ ሥጋና ክቡር ደም የሚቀበሉበት ቦታ፡ “ቤተ ክርስቲያን” እንደሚባል ማለት ነው። በሕገ ኦሪቱ እምነት ጸንተው የቀጠሉት አይሁድ፡ ዛሬም፡ የጸሎት ቦታቸውን፡ “ምክራብ” እያሉ ይጠሩታል።

የዚህ ስያሜ ምሥጢር፡ እንደሌሎቹ ኹሉ፡ ስፋትና ጥልቀት አለው፤ ይኸውም፡ እግዚአብሔር አብ፡ እውነተኛና የተቀደሰ ማደሪያው ይኸን ዘንድ፡ ጥንቱንም፡ በመለኮታዊ ቸርነቱና ጥበቡ፡ የሠራው፥ ኋላም፡ በመጨረሻው ዘመን፡ በልጁ መሥዋዕትነትና የምሕረት ቃል ኪዳን፡ ለሥርየት አብቅቶና በትንሣኤ ሕይወት አድሶ፡ ለዘለዓለማዊ ህልውና ያዘጋጀው “ቤት”፥ ወይም፡ “ሕንፃ”፡ በፍጡር እጅና በተፈጥሮ ቍሳቀሶች የተሠራውን ሳይኸን፡ እርሱ፡ በአርአያውና በመልኩ የፈጠረው ራሱ፡ “ሰው” መኾኑ፡ ተረጋግጦ የሚታወስበት፥ የሚነገርበትና የሚታወቅበት ሰሞን፡ ከዚች ዕለተ እሁድ ጀምሮ ባለው ሳምንት በመኾኑ ነው።

ይህንም እውነታ፡ ደቀ መዛሙርቱ የኾኑት ሐዋርያት ሳይቀሩ የተረዱትና የተገነዘቡት፡ መምህራቸው፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በመስቀል መከራው ሞቶ ከተነሣ፥ መንፈስ ቅዱስም ከወረደላቸውና ካደረገቸው በኋላ መኾኑን፡ በዕለቱ የሚዘመረው፥ የሚሰበከውና የሚነበበው፡ የነቢያቱ ትንቢትና የአዲስ ኪዳን ምሥራች፡ እንዲህ በሚሉ ቃላት እያብራሩ ያመላክታሉ፡-

“እስመ ቅንዓተ ቤትከ በልአኒ፤ ትዕይርቶሙ፡ ለእለ ይትዳየሩከ ወድቀ ላዕሌየ፤ ወቀጸእክዋ በጾም ለነፍስየ።” ማለትም፡ “የቤትህ ቅናት በልታኛለኝና፤ የሚሰድቡህም ስድብ በላዬ ወድቋልና፤ ሰውነቴን፡ በጾም ቀጣኝት።” ደግሞም፡ “የአይሁድ የፋሲካቸው በዓል ቀርቦ ነበር፤ ጌታችን ኢየሱስም ወደኢየሩሳሌም ወጣ። በምክራብም፡ ላሙን፥ በጉን፥ ርግቡን፥ የሚሸጡትን፥ የሚገዙትንም፥ ለዋጮችንም ተቀምጠው አገኙ። ከገመድ የተሠራ አለንጋን አበጀ፤ በጉንም፥ ላሙንም፥ ኹሉንም፡ ከምክራብ አስወጣ፤ የለዋጮችንም ወርቅ በተነ፤ መደርደሪያቸውንም አፈረሰ፤ የርግብ ሻጮችንም ወንበር ገለበጠ። ርግብ ሻጮችንም፡ 'ይህን፡ ከዚህ አውጡ! ወዲያ በሉ! የአባቴን ቤት፡ የገበያ ቦታ አታድርጉ!' አላቸው።

“ደቀ መዛሙርቱም፡ 'የቤትህ ቅናት በላኝ' የሚል ቃል ተጽፎ እንዳለ፡ አስታወሱ። አይሁድም መልሰው፡ 'ለዚህ ድርጊትህ፡ ምን ምልክትን ታሳያለህ?' አሉት። ጌታችን ኢየሱስም፡ 'ይህን ቤተ መቅደስ አፍርሱት! በሦስተኛውም ቀን አነሣለሁ፤' ብሎ መለሰላቸው። አይሁድም፡ 'ይህ ቤተ መቅደስ፡ በአርባ ስድስት ዓመታት ተሠራ፤ አንተስ፡ በሦስት ቀኖች ውስጥ ታነሣለህን?' አሉት። እርሱ ግን፡ “ቤት” ስለተባለው ስለሰውነቱ ቤተ መቅደስ ነገራቸው። ከሙታን በተነሣ ጊዜም፡ ደቀ መዛሙርቱ፡ ስለዚህ፡ እንደነገራቸው አሰቡ፤ በመጻሕፍት ቃል፡ ጌታችን ኢየሱስ፡ በነገራቸው ነገርም አመኑ።”

ታላቅ ምሥጢራዊ መልእክት ያለውን፡ ይህን፡ የአምላክ ቃል ለማጠናከር፡ ተያይዘው ከሚጠቀሱት፡ የቅዱሳት መጻሕፍት ቃላት መካከል፡ እንዲህ የሚሉት ይገኛሉ፡-

“አንትሙሰ፡ ሕንፃ እግዚአብሔር አንትሙ! ...ኢተአምርኑ፡ ከመ ታቦቱ ለእግዚአብሔር አንትሙ? ወመንፈስ እግዚአብሔር ኅዱር ላዕሌክሙ።” ማለትም፡ “የእግዚአብሔር ሕንፃ ናችሁ፤ ...እናንተ፡ የእግዚአብሔር ታቦቱ፥ ቤተ መቅደሱም እንደኾናችሁ፥ የእግዚአብሔር መንፈስም አድርግችሁ እንደሚኖር አታውቁምን?”

“ማንም፡ የእግዚአብሔርን ቤተ መቅደስ ቢያፈርስ፡ እግዚአብሔር፡ እርሱን ያፈርሰዋል፤ የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ፡ ቅዱስ ነውና፤ ያውም፡ እናንተ ናችሁ። ... ወይስ፡ ሥጋችሁ፡ ከእግዚአብሔር የተቀበላችሁትና በእናንተ የሚኖረው፡ የመንፈስ ቅዱስ ቤተ መቅደስ እንደኾነ አታውቁምን? ... የእግዚአብሔር ታቦትንስ፡ በጣዖት ቤት የሚያኖር ማን ነው? እኛ፡ የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ነንና።”።

“ምክራብ” በተባለው፡ በዚህ ዕለተ እሁድና ተያይዞ ባለው ሳምንት ውስጥ፡ የእነዚህ ምሥጢራውያት ቃላት ማጠቃለያ ፍቺ፡ ተብራርቶና ተስፋፍቶ ይነገርበታል። ሰው የኾነውን አምላክ፡ እንዲያ፡ እንደእሳት፡ ያቃጠለው ቅንዓት የተነሣጠት፡ የሰዎች እጅ በሠራውና “የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ” ተብሎ፡ የርኩሰት ተግባር እየተፈጸመበት፡ በሚዘበትበት ሕንፃ ውስጥ ሲካኼድ ባየው አሳዛኝ ኹኔታ አለመኾኑ ይገለጽበታል፤ ነገር ግን፡ ራሱ፡ እግዚአብሔር፡ የዘለዓለም ማደሪያው ይኾን ዘንድ፡ በመልኩ ፈጥሮ ያነፀው፡ ሰብአዊው አካል፡ የክፋት መንፈስ መፈንጫና መጫወቻ ኾኖ መኖሩን በማወቁ መኾኑ፡ ይተኮርበታል። እንዲሁም፡ ከገበያ የርኩሰት መደብርነት አጥርቶ፡ በቅድስናው ያነጻው፡ ያን፡ ሰው የሠራውንና የሚፈራርሰውን በድን ሕንፃ ሳይኾን፡ ራሱ የለበሰውን የሰውነት አካል የመሰለውን፡ የሰውን ኹሉ ሕያው ልቦና የመኾኑ ምሥራች ይታወጅበታል።

ለዚህ፡ የእግዚአብሔር እውነት፡ ቅዱስ እስጢፋኖስ፡ “ይህን ቤተ መቅደስ አፍርሱት! እኔም፡ በሦስተኛው ቀን አነሣለሁ።” ብሎ የተናገረውን የራሱን ቃል፡ ራሱ የፈጸመውን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን በመምሰል፡ የመጀመሪያው መስካሪ ኾኖ፡ በሰማዕትነት ተሠውቶበታል።

ይህም፡ “ሰማይ፡ ዙፋኔ ነው፤ ምድርም፡ የእግራ መረገጫ ናት፤ ለእኔ፡ ምን ዓይነት ቤትን ትሠራላችሁ? ይላል ጌታ፤ 'ወይስ፡ የማርፍበት ሥፍራ፡ ምንድር ነው? ይህንስ ኹሉ፡ እጅ የሠራችው አይደለምን?' እንዳለ፡ ልዑል፡ የሰው እጅ በሠራችው አይኖርም።” ሲል፡ ይኸው ሰማዕት፡ የነቢዩን ቃል እየጠቀሰ በተናገረው፡ ደግሞም፡ “ዓለሙንና በእርሱ ያለውን ኹሉ የፈጠረ አምላክ፡ እርሱ፡ የሰማይና የምድር ጌታ ነውና፡ እጅ በሠራው መቅደስ አይኖርም፤ እርሱም፡ ሕይወትንና እስትንፋስን፡ ኹሉንም፡ ለኹሉ ይሰጣልና፡ አንዳች እንደሚኑድለው፡ በሰው እጅ አይገለገልም።” በሚለው በሐዋርያው ቃል ተረጋግጧል። (መዝ. ፳፰፥ ፱-፲፡ ዮሐ. ፪፥ ፲፫-፳፪፡ ፩ቆሮ. ፫፥ ፱፡ ፲፮-፲፯፡ ፮፥ ፲፱፡ ፪ቆሮ. ፮፥ ፲፮፡ ዮሐዋ. ፯፥ ፵፰-፶፡ ፲፯፥ ፳፬-፳፭፡)

ምንባብ፡-

፩ኛ ቆሮ. ምዕ. ፫፥ ቁ. ፲-፲፯፤
፩ኛ ጴጥ. ምዕ. ፪፥ ቁ. ፩-፲፤
ሐዋ. ምዕ. ፯፥ ቁ. ፵፬-፶፡

ምስባክ፡-

መዝ. ፳፰፥ ቁ. ፱-፲፤

እስመ ቅንዓተ ቤትከ በልኣኒ፤
ትዕይርቶሙ፡ ለእለ ይትዔየሩከ ወድቀ ሳዕሌዮ፤
ወቀጸዕክዋ በጾም ለነፍስዮ።

የቤትህ ቅናት በልታኛለችና፤
የሚሰድቡህም ስድብ፡ በላዬ ወድቋልና፤
ሰውነቴን፡ በጾም ቀጣኝት።

ወንጌል፡-

ዮሐ. ምዕ. ፪፥ ቁ. ፲፪-፳፪፡

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፡
በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

መግቢያ፡፡

ከመጋቢት ፲ እሑድ፡ እስከ ፲፮ ቅዳሜ፡ ፲፱፻፺፰ ዓ. ም. ያለው ሳምንት፡፡

“መግቢያ”፡ በጾመ አርብዓ፡ ከ“ምኩራብ” ቀጥሎ ላለው፡ የእሑድ ሰንበትና ተያይዞ ለሚገኘው ሳምንት፡ የተሰጠ ስያሜ ነው፡፡ በግእዝ፡ “መግቢያ” ማለት፡ “ድውይ”፣ “በሕመም የሚማቅቅ”፣ “የዐልጋ ቀራራኛ” ማለት ነው፡፡ ስያሜው፡ የደዌው ዝክረ ነገርና የፈውሱ ዜና መዋዕል በዚች፡ ዕለተ እሑድና በተከታዩ ሳምንት ከሚነገርለት በሽተኛ ተገኝቷል፡፡

ከዚች ሰንበተ ክርስቲያን ጀምሮ፡ እስከሚቀጥለው ድረስ ባለው ሰሞን፡ በአንድ በኩል፡ የሰውን ልጆች፡ ከሥጋዊው ደዌ ይልቅ፡ በከፋ መጠን ስለሚያሠቃያቸውና ስለሚሳዳቸው፡ “ኃጢአት” ስለተባለው፡ ስለነፍሳዊው ደዌ፡ ረቂቅ በሽታነትና ጠንቀኛነት፡ በስፋትና በብዛት ይነገራል፤ በአንጻሩ ደግሞ፡ እኒህ፡ የሰው ልጆች፡ ራሳቸው፡ ከ“እባቡ” እና ከ“ዘንዶው” ዲያብሎስ ጋር ተመሳጥረው ካመጡት፡ ለዘለዓለማዊው ሞት ካበቃቸው፡ ከዚህ፡ ከኃጢአት ክፉ ጠንቅ፡ ፍጹም የኾነውን፡ መለኮታዊ ፈውስ ተቀብለው፡ መዳን ስለቻሉበት፡ አምላካዊ ቸርነትና ጸጋ ይታሰባል፤ ይሰበካል፤ ይዘመራል፡፡

ይህም፡ ከመደበኞቹ የቅዱሳት መጻሕፍት ምንባቦች መካከል በተጠቀሱት፡ ከዚህ በሚከተሉት፡ አምላካዊ ያት ቃላት ውስጥ፡ በግልጽ ተመልክቶ ይታወቃል፡-

ከነቢያቱ መዝሙራት፡ “ተሃሃለኒ እግዚአ፡ እስመ ድውይ አነ፤ ወፈውሰኒ፡ እስመ ተሃውካ አዕፅምትየ፤ ነፍሰየኒ፡ ተሃውከት ፈድፋድ፡፡” ማለትም፡ “እኔ፡ በሕመም የምሠቃይ በሽተኛ ነኝና፡ አቤቱ፣ ይቅር በለኝ! አጥንቶቼም ታውከዋልና፡ ፈውሰኝ! ከዚህ የተነሣ፡ ነፍሴ፡ እጅግ ተጨነቀኝ፡፡” የሚለው አንዱ ነው፡፡

ከወንጌላውያኑ መካከል ደግሞ፡ “ወሀሎ ህየ፡ አሐዱ ብእሲ፡ ዘሠላሳ ወሰመንቱ ክረምት እምዘደወየ፤” ማለትም፡ “በዚያም፡” በግእዝ፡ “ቀላየ አባግዕ”፣ በዕብራይስጥ፡ “ቤተ ሳይዳ”፣ በኢትዮጵያኛ፡ “የባኅች መዋኛ” የሚል ትርጉም ባላት፣ ‘ምጥማቃት ዘጽፋጸጥቁ’ በምትባል፣ የጠበል ኩሬ ዳር ተቀምጦ፡ የነበረ፡ “ከታመመ፡ ሠላሳ ስምንት ዓመታት የኾነው፡ አንድ ሰው ነበር፡፡” በሚለው ቃል የሚጀምረው፡ የብሥራቱ ቃል ይጠቀሳል፡፡

ቃሉም፡ እንዲህ እያለ ይቀጥላል፡- “የእግዚአብሔር መልአክ፡ ወደመጠመቂያው ወርዶ፡ ውኃውን በሚያናውጠው ጊዜ፡ ከውኃው መታወክ በኋላ፡ መጀመሪያ ገብቶ የሚጠመቀው በሽተኛ፡ ካለበት ደዌ ኹሉ ስለሚፈወስ፡ በኢየሩሳሌም በምትገኘው፡” በዚያች ኩሬ ዳር፡ “ዕውሮች፣ አንካሶች፣ ልምሾዎች፣ ሰውነታቸው የሰለለ፣ የደረቀና ያበጠ፡ ብዙ ድውያን ተኝተው፡ ይጠባበቁ ነበር፡፡

“ጌታችን ኢየሱስም፡ ያን ሰው፡ ከአልጋው ተጣብቆ አየና፡ በደዌ ታሥሮ፡ ብዙ ዘመን እንደቆየ አውቆ፡ 'ልትድን ትወድዳለህን?' አለው፡፡ በሽተኛውም፡ 'አዎን፣ ጌታ ሆይ! ግን፡ ውኃው በተናወጠ ጊዜ፡ ወደመጠመቂያው የሚያወርደኝ ሰው የለኝም፤ እኔ በምመጣበት ጊዜም፡ ሌላው ቀድሞኝ ይወርዳል፤' አለው፡፡ ጌታችን ኢየሱስም፡ 'ተነሥና፡ አልጋህን ተሸክመህ ኸድ!' አለው፡፡ ያን ጊዜም፡ ያ ሰው ድኖ፡ አልጋውን ተሸክሞ ኸደ፡፡ ያችም ቀን ቀዳሚት ሰንበት ነበረች፡፡ አይሁድም፡ የዳነውን ሰው፡ 'ዛሬ ሰንበት ነው፤ አልጋህን ልትሸክም አይገባህም!' አሉት፡፡ ...ከዚህ በኋላ፡ ጌታችን ኢየሱስ፡ ያን፡ የዳነውን ሰው፡ በምኩራብ አገኘው፤ 'እነሆ፡ ድነሃል፤ ግን፡ ከዚህ የባሰ እንዳያገኝህ፡ ዳግመኛ እንዳትበድል እወቅ!' አለው፡፡” በሚለው ቃል ይፈጸማል፡፡ (መዝ. ፮፥ ፪-፫፡፡ ዮሐ. ፭፥ ፩-፲፮፡፡)

ምንባብ:-

ሮሜ ምዕ. ፰፥ ቁ. ፩-፲፯፤
ያዕ. ምዕ. ፭፥ ቁ. ፲፫-፳፤
ሐዋ. ምዕ. ፲፥ ቁ. ፩-፲፯፡፡

ምስባክ:-

መዝ. ፮፥ ቁ. ፪-፫፤

ተሣላለኒ እግዚአእስመ ድውይ አነ፤
ወፈውሰኒ፤ እስመ ተሃውካ አዕዕምትየ፤
ነፍስየኒ ተሃውከት ፈድፋድ፡፡

አቤቱ፡ እሠቃያለሁና፡ ይቅር በለኝ፤
አጥንቶቼም ስለታወኩ፡ ፈውሰኝ፤
ነፍሴ፡ እጅግ ተጨንቃለኝና፡፡

ወንጌል:-

ዮሐ. ምዕ. ፭፥ ቁ. ፩-፲፰፡፡

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ፡፡

ደብረ ዘይት፡፡

ከመጋቢት ፲፯ እሁድ፡ እስከ ፳፫ ቅዳሜ፥ ፲፱፻፺፰ ዓ. ም. ያለው ሳምንት፡፡

“ደብረ ዘይት”፡ በጾመ አርብዓ እኩሌታ፡ ከ“መዓኑዕ” ቀጥሎ ባለው፡ የእሁድ ሰንበት ላይ ይውላል፤ “ደብረ ዘይት”፡ የሚለው ስያሜ ለዚች ሰንበተ ክርስቲያንና ተያይዞ ለሚገኘው ሳምንት የተሰጠው፡ ሐዋርያት፡ ስለዓለሙ ፍጻሜና ስለዳግም ምጽአቱ፡ ቀደም ብለው፡ ለጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ላቀረቡት ጥያቄ፡ ምሥጢራዊ መልሱን፡ ገላልጾ የነገራቸው፡ “ደብረ ዘይት” በተባለው፡ የወይራ ዘይት አትክልት በነበረበት ተራራ ላይ በመኾኑ ነው፡፡

በዚች ዕለትና በሳምንቱ ውስጥ፡ ስለዓለሙ መጨረሻና ስለጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ዳግም ምጽአት፡ በቅዱሳት መጻሕፍት ከተጻፉት የእግዚአብሔር ቃላት፡ እየተጠቀሰ ይነገራል፤ ይሰበካል፤ ይዘመራል፡፡ ከእነዚህ መካከል፡ “እግዚአብሔርሰ፡ ገሃደ ይመጽእ፤ ወአምላክነሂ ኢየሪምም፤ እሳት ይነድድ ቅድሚያሁ፡፡” ማለትም፡ “እግዚአብሔር፡ በፊቱ፡ እሳት እየነደደ፡ በገሃድ ይመጣል፤ አምላካችን ዝም አይልም፡፡” የሚለው፡ ከነቢያት፡ አንዱ፡ በመዝሙራቱ የተነገረው ትንቢት ይገኛል፡፡

ከዚህም ጋር፡ በዚህ ውይይታችን፡ የምሥጢረ ትንሣኤ ርእስ ሥር፡ የተሰጠው ሰፊ ሐተታ፡ ትዝ ይላችኋል፡፡ ያም፡ “ወእንዘ ይነብር ውስተ ደብረ ዘይት፡ ቀርቡ ነቤሁ አርዳኢሁ፡ እንዘ ባሕቲቶሙ፤ ወይቤልዎ፡- 'ንግረነ፤ ማእዜ ይከውን ዝንቱ? ወምንት ተአምራሁ ለምጽአትከ? ወለጎልቀተ ዓለም?' ወአውሥአ እግዚእ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡፡” በሚል ቃል የሚጀምረው ነው፡፡

የዚህም ትርጉም፡ “በደብረ ዘይት ተቀምጦ ሣለ፡ ደቀ መዛሙርቱ፡ ለብቻቸው፡ ወደእርሱ ቀረቡና እንዲህ አሉት፡- 'ንግረን! ይህ፡ መቼ ይኾናል? የመምጣትህና የዓለሙ ፍጻሜስ፡ ምልክቱ፡ ምንድር ነው?' ጌታችን ኢየሱስም መልሶ፡ እንዲህ አላቸው፡-” “ትግሁ እንከ! እስመ ኢትአምሩ፡ በአይ ሰዓት ይመጽእ እግዚእክሙ፡፡” ማለትም፡ “እንግዲህ፡ ጌታችሁ፡ በምን ሰዓት እንደሚመጣ አታውቁምና፡ ትጉ!” ሲል በፈጸመው ሕያው ቃሉ የሚጠቃለለው፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዝርዝር የነገራቸው፡ የኹለተኛው አመጣጡና የዓለሙ መጨረሻ ነገር፡ ዓቢይ ርእስ ኾኖ ይተረጎማል፡፡ (መዝ. ፵፱፥ ፪-፫፡፡ ማቴ. ፳፬፥ ፩-፵፬፡፡)

ምንባብ:-

፩ኛ ተሰ. ምዕ. ፭፥ ቁ. ፩-፲፩፤
፪ኛ. ጴጥ. ምዕ. ፲፥ ቁ. ፩-፲፭፤
ሐዋ. ምዕ. ፩፥ ቁ. ፯-፲፬፡፡

ምስባክ:-

መዝ. ፮፥ ቁ. ፪-፫፤

እግዚአብሔርሰ፡ ገሃደ ይመጽእ፤
ወአምላክነሂ፡ ኢያረምም፤
እሳት ይነድድ፡ ቅድሜሁ፡፡

እግዚአብሔር፡ ግልጥ ኾኖ ይመጣል፤
አምላካችን፡ ዝም አይልም፤
በፊቱ፡ እሳት ይነድዳል፡፡

ወንጌል:-

ማቴ. ምዕ. ፳፬፥ ቁ. ፩-፵፬፡፡

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ፡፡

ገብር ኄር፡፡

ከመጋቢት ፳፬ እሁድ፡ እስከ - ቅዳሜ፥ ፲፱፻፺፰ ዓ. ም. ያለው ሳምንት፡፡

በጾመ አርብዓ፡ ከ“ደብረ ዘይት” ቀጥሎ ያለው፡ የእሁድ ሰንበትና የተያያዘው ሳምንት፡ “ገብር ኄር” ይባላል፡፡

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ስለዳግም ምጽአቱና ስለዓለሙ መጨረሻ፡ ለደቀ መዛሙርቱ፡ ማብራሪያውን ትምህርት ከሰጣቸው በኋላ፡ በዚያን ጊዜ የሚደርሰው ኹኔታ፡ ምንን እንደሚመስል፡ ለወንዶችም፥ ለሴቶችም፡ በቀላሉ ሊገባቸው በሚችል ቃል፡ መልእክቱን፡ በምሳሌዎች አጉልቶ ገልጸላቸው እንደነበር፡ ካለፈው፡ የምሥጢረ ትንሣኤ ውይይታችን ተረድታችኋል፡፡ ጌታ፡ በእነዚያ ምሳሌዎቹ ውስጥ፡ ያ፡ ከባለገንዘቡ የተቀበላትን አንዲት መክሊት፡ ምንም ሳይሠራባት በመቅረቱ፡ “አንተ ሃኬተኛ ክፉ ባርያ!” ተብሎ የተዘለፈው አገልጋይ፡ ተፈርዶበት፡ ወደሥቃይ እንደተጣለ ተናግሩዋል፡፡

በቅንነታቸውና በትጋታቸው፥ በታማኝነታቸውም፡ ብቁ የኾኑ፥ ለሌሎችም መልካም አርአያ ኾነው የተገኙ፡ ኹለት እና አምስት መክሊቶችን፡ ከባለገንዘቡ የተረከቡ ኹለት አገልጋዮች መኖራቸውንም አስቀድሞ አውስቷል፡፡ ለእነርሱም፡ ለእያንዳንዳቸው፡ ከባለገንዘቡ ጌታ የተዋለላቸው፡ “ወይሌሎ እግዚአብሔር፡ 'አ ገብር ኄር፥ ወምእመን! ዘበውኑድ፥ ምእመን ኮንክ! ዲበ ብዙኅ እሠይመክ! ባእ ውስተ ፍሥሐሁ ለእግዚእክ!” ማለትም፡ “ጌታውም፡ 'አንተ፡ የታመንህ፥ ደግ አገልጋይ! በጥቂት የታመንህ ስለኾንህ፡ በብዙ እሾምሃለሁ፤ ወደጌታህ ደስታ ግባ! አለው፡፡” የሚለው የሙገሳ በረከት ስለኾነ፡ ዕለተ እሁዱና ሳምንቱ፡ “ገብር ኄር” ተብሏል፡፡

በዳግም ምጽአቱና በዓለሙ ፍጻሜ ጊዜ፡ የእግዚአብሔርን መንግሥት፡ እንዲገቡባትና እንዲወርደት፡ ለሚያምኑባት ሳይቀር፡ ራዕዩን፡ ስለምታቀርብበትና የመጨረሻውን ዕድል ስለምትሰጥበት ኹኔታ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሰጠው ምሳሌ፡ በቅድሚያ፡ ለሴቶቹ የሚኾነውን ነበር፤ እርሱም፡ “አሚሃ፡ ትመስል መንግሥተ ሰማያት፡ ዐሥርን ደናግለ፥ እለ ነሥአ መኃትዊያን፤ ወወፅአ ውስተ ቀበላ መርዓዊ፤ ወንምስ እምውስቴቶን አብዳት እማንቱ፤ ወንምስ ጠባባት፡፡” ማለትም፡ “ያን ጊዜ፡ መንግሥተ ሰማያት፡ መብራታቸውን ይዘው፡ ሙሽራን ለመቀበል፡ የወጡ፡ ዐሥሩን ደናግል፡ ትመስላለች፤ ከእነርሱም ውስጥ፡ አምስቱ፡ ሰነፎች፥ አምስቱ፡ ልባሞች ናቸው፡፡” በሚል ቃል ይጀምራል፡፡

ሰነፎቹ ደናግል፡ እንደልባሞቹ ደናግል፡ ከሙብራታቸው ጋር፡ በማሰሮቻቸው፡ ዘይት ባለመያዛቸውና ላለቀባቸው ዘይት መተኪያውን ሊገዙ በመኾናቸው፡ ዘግይቶ፡ በእኩል ሌሊት የመጣውን ሙሽራ፡ ሙብራታቸውን አብርተው ለመቀበል ስላልቻሉ፡ የሠርጉ ቤት ደጃፍ፡ በእነርሱ ላይ ተዘግቶባቸው፡ በውጭ ሲቀሩ፡ ልባሞቹ ግን ሊገቡ መቻላቸውን፡ ምሳሌው፡ እንዲህ በሚል ብርቱ የማስጠንቀቂያ ቃል ይደመድማል፡- “እንዲሁ፡ እናንተ ደግሞ፡ በመጨረሻው የፍርድ ሰዓት፡ ይህን የመሰለው ጽዋ እንዳይደርስባችሁ፡ “ትግሁኬ፡ እስመ ኢተአምሩ፡ ዕለታ፡ ወሰዳታ፡ እንተ ባቲ ይመጽእ ወልደ እንላ እመኤያው!” ማለትም፡ “እንግዲህ፡ የሰው ልጅ የሚመጣበትን ዕለቷንና ሰዓቷን አታውቁምና፡ ነቅታችሁ፡ ተግታችሁ ጠብቁ!”

ለወንዶቹ የሚኾነውንም ምሳሌ፡ እንዲህ ሲል፡ በማከታተል አቅርቦታል፡- “እስመ ከመ ብእሲ፡ ዘይነግድ፡ ወጸውዐ አግብርቲሁ፤ ወወሀቦሙ ንዋዮ ይትገበሩ ቦቱ። ቦ፡ ለዘወሀቦ፡ ንምስተ መክሊተ፤ ወቦ፡ ለዘክልኤ፤ ወቦ፡ ለዘአሐደ፤ ወለለአሐዱ እምኔሆሙ፡ በአምጣነ ይክሉ ወሀቦሙ፤ ወነገደ በጊዜሃ። ...ወእምድኅር ብዙኅ መዋዕል፡ አተወ እግዚአሙሥ፡ ለእልኩ አግብርት፤ ወተሐሰብ ምስሌሆሙ።” ማለትም፡ በዚያን ጊዜ፡ መንግሥተ ሰማያት፡ “ብላቴኖቹን (አገልጋዮቹን) ጠርቶ፡ ያተርፉበት ዘንድ፡ ገንዘቡን፡ ከእነርሱ፡ ለእያንዳንዳቸው፡ በሚችሉት መጠን፡ ለአንዱ፡ አምስት መክሊት፡ ለአንዱ፡ ኹለት፡ ለአንዱ፡ አንድ ሰጥቶ፡ ወዲያው፡ ወደመንገድ እንደኾደው ሰው ነው።” ሲል ይጀምራል።

አያይዞም፡ “...ከብዙ ዘመን በኋላ፡ የእነዚያ አገልጋዮች ጌታ፡ ከኾደበት ተመልሶ፡ ተሰሰባቸው።” ይልና፡ ኹለትና አምስት መክሊት የተቀበሉት አገልጋዮች፡ እያንዳንዳቸው፡ ዕጥፍ ዕጥፍ አትርፈው፡ ለባለገንዘቡ ጌታቸው በማስረከባቸው፡ በምርቃት ተሞግሰውና በክብር ተኹመው፡ በማዕርግ ተሸልመውና ባለሚልነትን አግኝተው፡ ወደዘለዓለማዊው የደስታ ሕይወት ሲገቡ፡ ያ፡ “አንዲት መክሊትን የተቀበለው፡” አገልጋይ ግን፡ ከጌታው ፊት ቀርቦ፡ “ስለፈራሁህ፡ መሬት ቆፍሬ፡ ወርቅህን፡ በምድር ውስጥ ቀበርሁ፤ እንግዲህም፡ እነሆ ገንዘብህ!” አለው። “ጌታውም መልሶ፡ “ከዚያ ላሉት አገልጋዮቹ፡ 'ይህን መክሊት፡ ከእርሱ ተቀብላችሁ፡ ዓሥር መክሊት ላለው ስጡት! ...ክፉውን ህኔተኛ ባርያ ግን፡ ወደውጭ አውጥታችሁ፡ ልቅሶና ጥርስ ማፋጨት በአለበት፡ በጨለማ ወህኒ ቤት አግዙት!' አላቸው።” በሚለው አስፈሪ የኩነኔ ቃል ይደመድማል።

በሴቶቹ ምሳሌ ውስጥ፡ በሙሽራ የተመሰለው፡ በወንዶቹም ምሳሌ ውስጥ፡ “ባለገንዘቡ ጌታ” የተባለው፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሲኾን፡ በዓሥሩ ልባሞችና ሰነፎች ደናግል፡ እንዲሁም፡ በታማኞቹ ደጋግ አገልጋዮችና በሃኔተኛው ክፉ ባርያ የተመሰልነው፡ እኛ፡ ወንዶቹና ሴቶቹ፡ ማለትም፡ እናንተና እኔ መኾናችን፡ ለማንም ግልጽ ነው።

እያንዳንዳችን፡ በየትኛው ወገን ተመድበን እንዳለን እንናገር ዘንድ፡ በእየራሳችን፡ ለእያንዳንዳችን ለሚቀርብልን ጥያቄ፡ እያንዳንዳችን፡ ለእየራሳችን የምንሰጠው፡ ፈጣሪያችንና እየራሳችን የምናውቀው፡ የእየራሳችን መልስ፡ ምን፡ ወይም፡ የትኛው ዓይነት እንደኾነ፡ በትክክልና በእርግጠኛነት ለይተን መግለጽ የምንችለውም፡ እግዚአብሔርና እያንዳንዳችን ብቻ ነን።

በዚች የ“ገብር ኄር” ዕለተ እሑድ፡ ከቅዱሳት መጻሕፍት እየተጠቀሱ ከሚነበቡትና ከሚሰሰሙት፡ ከሚሰበኩትና ከሚዘመሩት የእግዚአብሔር ቃላት መካከል፡ “አፉሁ ለጻድቅ፡ ይትሚሃር ጥበብ፤ ወልሳኑ፡ ይነብብ ጽድቅ፤ ወሕገ አምላኩ፡ ውስተ ልቡ።” ማለትም፡ “የእውነተኛ ሰው አፍ፡ ጥበብን ያስተምራል፤ አንደበቱም፡ እውነትን ይናገራል፤ የአምላኩ ሕግ፡ በልቡ ውስጥ ነው።” የሚለው፡ የነቢዩ የምስባክ ጥቅስ ይገኛል። (መዝ. ፴፮፡ ፴-፴፩። ማቴ. ፳፭፡ ፩-፴፮።)

ምንባብ:-

፪ኛ ጢሞ. ምዕ. ፪፥ ቁ. ፩-፯፤
ያዕ. ምዕ. ፪፥ ቁ. ፲፬-፳፮፤
ሐዋ. ምዕ. ፱፥ ቁ. ፲-፳፪።

ምስባክ:-

መዝ. ፴፮፥ ቁ. ፴-፴፩፤

አፉሁ ለጻድቅ፡ ይትሚሃር ጥበበ፤
ወልሳኑ፡ ይነብብ ጽድቅ፤
ወሕገ አምላኩ፡ ውስተ ልቡ።

የእውነተኛ ሰው አፍ፡ ጥበብን ያስተምራል፤
አንደበቱም፡ እውነትን ይናገራል፤
የአምላኩ ሕግ፡ በልቡ ውስጥ ነውና።

ወንጌል:-

ማቴ. ምዕ. ፳፭፥ ቁ. ፩-፴፮።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

ኒቆዲሞስ።

ከሚያዝያ ፩ እሑድ፡ እስከ ፯ ቅዳሜ፥ ፲፱፻፺፰ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።

“ኒቆዲሞስ”፡ በጾመ አርብዓ፡ ከ“ገብር ኄር” ቀጥሎ ላለው፡ የእሑድ ሰንበትና ለተያያዘው ሳምንት፡ የተሰጠ ስያሜ ነው።

“በሌሊት፡ ወደጌታችን ኢየሱስ መጥቶ፡ 'መምህር ሆይ! እግዚአብሔር፡ ከእርሱ ጋር ከኾነ በቀር፡ አንተ የምታደርጋቸውን፡ እነዚህን ምልክቶች ሊያደርግ የሚችል የለምና፡ መምህር ኾነህ፡ ከእግዚአብሔር ዘንድ እንደመጣህ እናውቃለን።'” ብሎ የመሰከረውን፥ ከፈሪሳውያን ወገን፡ የአይሁድ አለቃና መምህር፥ የሸንጋቸውም አባል የኾነውን፥ “ኒቆዲሞስ” የተባለውን ሰው ለማዘከር፡ ይህች ሰንበተ ክርስቲያን፡ ከሰሞኗ ጋር፡ በዚህ ጻድቅ ስም እንድትታወቅ ኾናለች።

በእርጅም፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዚህ፡ በኒቆዲሞስ፡ የምስክርነት ቃል መነሻነት፡ ማናቸውም ሰው፡ ወደእግዚአብሔር መንግሥት ለመግባት፡ ከሥጋዊው ልደቱ በላይ፡ በይበልጥ፡ ከእግዚአብሔር፡ እንደገና በመወለድ፡ መንፈሳዊ ልደት እንደሚያስፈልገው የገለጸበትና ለሰው ልጆች፡ ታላቅ ድኅነት የተገኘበትን፡ መለኮታዊ እውቀት፡ በሰፊው ዘርዘሮ ያስረዳበት፡ የምሥጢረ ጥምቀት ነገር፡ ከቅዱሳት መጻሕፍት እየተጠቀሰና እየተተረጎመ፡ ይነገርባታል፤ ይሰማባታል፤ ይሰበክባታል፤ ይዘመርባታል።

ከእነዚህ የቅዱሳት መጻሕፍት ምንባቦች መካከል፡ ከዚህ የሚከተሉት ይገኛሉ፡- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ሰው፡ ወደእግዚአብሔር መንግሥት ለመግባት፡ በቅድሚያ፡ ከወላጆቹ ካገኘው፡ ከሥጋው ልደት ቀጥሎ፡ ከእግዚአብሔር፡ በመንፈስ መወለድ የሚያስፈልገው መኾኑን፡ ለኒቆዲሞስ፡ ምሥጢሩን፡ በተፈጥሮ ምሳሌዎች ማስረጃነት እያብራራ ገልጸለት እንደነበረ፡ ካለፈው የምሥጢረ ጥምቀት ውይይታችን ተረድታችሁታል።

ኒቆዲሞስ፡ ከጌታችን ጋር በሚነጋገርበት ጊዜ፡ በጥምቀት ስለሚገኘው ኹለተኛ ልደት፡ ምሥጢሩ ገብቶት ሊቀበለው ስላዳገተው፡ “እጅ ይትከሃል፡ ዝንቱ ይኩን?” ማለትም፡ “ይህ ሊኾን፡ እንደምን ይቻላል?” እያለ፡ መላልሶ መጠየቁን ታስታውሳላችሁ።

ለዚህ ተደጋጋሚ ጥያቄው፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሰጠው ምላሽና፡ አክሎ ያስተማረው፡ የአዲስ ኪዳን የምሥራች ቃል፡ እንዲህ የሚል ነበረ፡- “በምድር ያለውን ስነግራችሁ፡ ካላመናችሁኝ፡ በሰማይ ያለውን ስነግራችሁ፡ እንደምን ታምኑኛላችሁ? በሰማይ ከሚኖረው፡ ከእርሱ፡ ከሰማይ ከወረደው፡ ከሰው ልጅ በቀር፡ ወደሰማይ የወጣ የለም። ሙሴ፡ በምድር በዳ፡ እባቡን እንደሰቀለው፡ የሰው ልጅም እንዲሁ፡ ያመነበት ኹሉ፡ ለዘለዓለም፡ ሕይወት ኸኖ እንዲኖር እንጂ እንዳይጠፋ፡ ይሰቀል ዘንድ አለው። እግዚአብሔር፡ ያመነበት ኹሉ እንዳይጠፋ፡ የዘለዓለም ሕይወትንም እንዲያገኝ፡ አንድ ልጁን፡ ቤዛ አድርጎ እስኪሰጥ ድረስ፡ ዓለሙን፡ እንዲሁ ወድዶታል። እግዚአብሔር፡ በእርሱ፡ ዓለሙን ሊያድነው ነው እንጂ፡ ዓለሙን ሊፈርድበት፡ ልጁን ወደዚህ ዓለም አላከውምና፤ በእርሱ ያመነ፡ አይፈረድበትም፤ በእርሱ ያላመነ ግን፡ በአንድ በእግዚአብሔር ልጅ ስም ስላላመነ፡ ፈጽሞ ይፈረድበታል።

“ብርሃን፡ ወደዓለም መጥቷልና፤ ሰውም፡ ሥራው ክፉ ስለኾነ፡ ከብርሃን ይልቅ፡ ጨለማን ወድዷልና፡ ፍርዱ ይህ ነው። ሥራው ክፉ የኾነ ኹሉ፡ ብርሃንን ይጠላል፤ ሥራው ክፉ ስለኾነም፡ እንዳይገለጥ፡ ወደብርሃን አይመጣም፤ እውነትን የሚሠራ ግን፡ ስለእግዚአብሔር ብሎ ይሠራልና፡ ሥራው ይገለጥ ዘንድ፡ ወደብርሃን ይመጣል።”

በዚህ ዕለተ እሑድና ሰሞን ከሚደመጠው ከዚህ፡ ከአዲስ ኪዳን ምንባብ ጋር፡ ከነቢያቱ ቃል፡ “ሐወጽከኒ ሌሊተ፤ ወፈተንኮ ለልብየ፤ አመከርከኒ፤ ወኢተረክበ ዓመፃ በላዕሌየ፤ ከመ ኢይንብብ አፉየ፤ ግብረ እንላ እመሕይው።” ማለትም፡ “በሌሊት ጉብኘኸኝ፤ ልቦናዬንም፡ መረመርህ፤ በመከራም፡ ፈተንኸኝ፤ ዓመፅን ግን፡ አላገኘሁብኝም፤ አንደበቴ፡ የሰውን ሥራ እንዳይናገር፡ ፈቃዴ ነው።” የሚለው፡ የብሉይ ኪዳን፡ የምስባክ መዝሙር አብሮ፡ ተጠቅሶ ይዘመራል። (መዝ. 113፡ 1-5፡ ዮሐ. 1፡ 9-10።)

ምንባብ፡-

ቁላ. ምዕ. 9፡ ቁ. 5-10፤
 ፩ኛ. ዮሐ. ምዕ. 2፡ ቁ. 5-10፤
 ሐዋ. ምዕ. 2፡ ቁ. 22-23።

ምስባክ፡-

መዝ. 113፡ ቁ. 1-5።

ሐወጽከኒ ሌሊተ፡ ወፈተንኮ ለልብየ፤ በሌሊት ጉብኘኸኝ፤ ልቤንም መረመርህ፤
 አመከርከኒ ወኢተረክብ፡ ዓመፃ በላዕሌየ፤ በመከራ ፈተንኸኝ፤ ዓመፅንም አላገኘሁብኝም፤
 ከመ ኢይንብብ አፉየ፡ ግብረ እንላ መሕይው። አንደበቴ፡ የሰውን ሥራ አይናገርም።

ወንጌል፡-

ዮሐ. ምዕ. 1፡ ቁ. 9-10።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
 የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

ሆሣዕና።

ከሚያዝያ ፰ እሁድ፡ እስከ ፲፬ ቅዳሜ፡ ፲፱፻፺፰ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።

በጾመ አርብዓ፡ ከ“ኒቆዲሞስ” ቀጥሎ፥ ከ“ትንሣኤ” በፊት ያለውና ከ“ሕማማት” ሰኞ ጋር የተያያዘው የእሁድ ሰንበት፡ “ሆሣዕና” ተብሎ ተሠይሟል።

በዚህ ዕለት፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ትንቢት ተነግሮለት፥ ሱባሜ ተቆጥሮለት፡ ወደዚህ ዓለም፡ በሰውነት የመጣው መሢሕ፡ እርሱ መኾኑ፡ በይፋ ተረጋግጦበታል። ይኸውም፡ ጌታ፡ በደቀ መዛሙርቱና በሕዝቡ፥ በሕፃናቱ አንደበት ሳይቀር፡ “ሆሣዕና በአርያም!” እየተባለ፡ በአህያ ላይ ተቀምጦ፡ በታላቅ አጀብ፡ ወደኢየሩሳሌም ከተማ በገባበት ትዕይንት የታየውና የኾነው ድንቅ ነገር ነው።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዚያ ትዕይንት ሕዝብ፡ ለውድድር አሸናፊዎችና ለዘመቻ ድል አድራጊዎች የሚቀርበው የዘንባባ ዝንጣፊ ተይዞ እየተውለበለበለትና ተበትኖ እየተነጠፈለት፡ “በልዋ ለወለተ ጽዮን! ነዋ ንጉሥኪ፡ ጻድቅ፥ ወየዋህ፡ ይመጽእ ነቤኪ፡ እንዘ ይጼዐን ዲበ እድግት፥ ወዲበ ዕዋላ!” ማለትም፡ “የጽዮንን ልጅ፡ እነሆ፥ ጻድቅ፥ የዋህ ንጉሥሽ፡ በአህያዬቱና በውርንጫዋ ላይ ተቀምጦ፡ ወደአንቺ ይመጣል!” በሏት።” የሚለውም የነቢያት ቃል፡ በእርሱ መፈጸሙን በማሳየት፡ በሠረገላ ሳይኾን፡ በአህያ ውርንጭላ ላይ ተቀምጦ፡ ወደኢየሩሳሌም የገባው፡ በዚህ ዕለት መኾኑ ይዘከራል።

የ“ሆሣዕና” በዓል፡ በተለይ፡ ለእኛ ለኢትዮጵያውያን፡ የጠለቀና የመጠቀ፥ የረቀቀና የገዘፈ፡ አማናዊ ትርጉምና ሕይወታዊ መልእክት አለው። ይኸውም፡ በዚያች ዕለት ሆሣዕናና ከዚያች ቀን ጀምሮ፡ እኛ፡ ለጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ያደረገነውና አኹንም እያደረገን ያለነው ሆሣዕናዊ አቀባበል፡ እግዚአብሔር በሚያየውና በሚወድደው፡ የ“እውነት መንፈስ” ኾኖ፡ እስከዛሬ፡ በዚያው የቀጠለ ሲኾን፥ በአይሁድ ዘንድ የነበረውና አኹንም ያለው አቀባበል ግን፡ በ“ሐሰት መንፈስ” ኾኖ፡ እስከዛሬም፡ በዚያው የቀጠለ መኾኑ፡ ይኸው በግልጽ እየታየ በመረጋገጥ ላይ ይገኛል።

አዎን! አይሁድ፡ በካህናትና በሕዝብ አለቆቻቸው ምክር፡ በዚያች የ“ሆሣዕና” ቀንና ከእርሷ በኋላ፡ እስከትንሣኤው ሌሊት ባለው፡ መላው ሳምንትና እስከዛሬ በእርሱ ላይ፡ ያለማቋረጥ የቀጠሉት፡ የጥላቻና የጭካኔ ግብራቸው፡ እያጋለጣቸው እንደሚገኝ፡ ይኸው በገሃድ ይታያል። ኢትዮጵያውያን ግን፡ ያ፡ ስለእርሱ፡ በነቢያቱ የተነገረውና በብሉያቱ የተጻፈው ቃል ኹሉ፡ በዚያች ዕለትም ኾነ፡ ከዚያ በፊት፥ ከዚያም በኋላ፥ እስከዛሬና ወደፊትም፥ ለዘለዓለምም፡ ለእርሱ፡ ለኢየሱስ ክርስቶስ ደርሶ፥ በእርሱ የተፈጸመ መኾኑን አምነው፡ ይኸው፡ በእርሱ ንጉሥነትና በቅድስት እናቱ ድንግል ማርያም ንግሥትነት በምትመራው፡ በኢትዮጵያ፡ የእግዚአብሔር መንግሥት ሥር እየተዳደሩ ይኖራሉ።

ይህም፡ እኒሁ ኢትዮጵያውያን፡ በየዓመቱ፡ በዕለት ሆሣዕና፡ ስለበዓሉ ከሚያካኹዱት፡ ከሃይማኖታዊውና ከምግባራዊው፥ ከጸሎቱና ከማኅሌቱ፥ ከቤተሰባዊውና ማኅበራዊው ሥርዓት ጋር፡ “ኢትዮጵያ ታበጽሕ እደዊሃ ነበ እግዚአብሔር” እና “ሞዓ አንበሳ ዘእምነገደ ይሁዳ” የሚሉትን፡ የቅዱሳት መጻሕፍት ቃላት፡ ብሔራዊና መንግሥታዊ ማኅተማቸው አድርገው፥ በሀገራዊውና በሕዝባዊው ሰንደቅ ዓላማቸውም ላይ አሥፍረው፡ እነሆ፡ በሕያውነት፡ ለዝንተ ዓለም፡ በይፋ ሲጠቀሙባቸው በመኖራቸው፡ ተረጋግጦ ታውቋል።

የሆሣዕናው በዓል፡ በኢትዮጵያውያን ዘንድ የሚከበረው፡ በአይሁድ ዘንድ ተደርጎ በነበረው፡ በ“ሐሰት መንፈስ” እና “የሐሰት አባት በኾነው፡ በዲያብሎስ አምልኮ” ሳይኾን፡ እንዲህ፡ እግዚአብሔር በሚያየውና በሚወድደው፡ በ“እውነት መንፈስ” እና “ራሱ እውነት በኾነው፡ በወልደ አብ ወልደ ማርያም ኢየሱስ ክርስቶስ አምልኮ” ነው።

“ማኅትወ ሰንበት ዘሆሳዕና” ወይም: “ሠርክ ሰንበት ዘሆሳዕና እሑድ” በምትባለው: በሆሳዕና በዓል ዋዜማ፡ ማለትም: በዕለተ ቀዳሚት ሰንበት: ካህናቱ: በሠርክ ሰዓት ላይ (ወደምሽቱ ግድም): በሚቆሙት ማኅሌት: የበዓሉን ሥርዓተ ጸሎት: ይጀምራሉ። ያም ሥርዓተ ጸሎት: ኢትዮጵያዊው ካህንና ማኅሌታይ: ቅዱስ ያሬድ: “በእምርት ዕለት በዓልነ፣ ንፍት ቀርነ፣ በጽዮን፣ ወስብኩ፣ በደብረ መቅደስየ። እስመ ይቤ፣ ሃቲ ዕለት፣ በዓለ እግዚአብሔር፣ ሆሳዕና በአርያም! ቡሩክ አንተ፣ ንጉሠ እስራኤል!” ማለትም: “ተአምር በታደሰት በበዓላችን ቀን፣ በጽዮን፣ ቀንደ መለከቱን ንፉ! በመቅደሴ ተራራም ላይ ሰበኩ! ይህች ዕለት፣ የእግዚአብሔር በዓል ናት፣ ይላልና። ሆሳዕና በአርያም! የእሥራኤል ንጉሥ አንተ፣ ቡሩክ ነህ!” ሲል: በደረሰው የዝማሬ ቃልና በቃኘው ጥዑም ዜማ እየታጀበ ይቀጥላል።

ቅዱስ ያሬድ: በመንፈስ ቅዱስ ተመልቶ: ይህን የምስጋና በረከት የደረሰው: “እግዚአብሔርሰ: ንጉሥ ውእቱ እምቅድመ ዓለም!”፤ “ወወሀብኩሙ ሲሳዮሙ: ለሕዝበ ኢትዮጵያ!”፤ “ይገንዩ ቅድሜሁ ኢትዮጵያ!” ማለትም: “በንጉሥነቱ አምነው: በአምልኮ ለሚሰግዱለትና በእውነት ለሚዝቡለት፤ እርሱም: ምግባቸውን አትረፍርፎ ለሚሰጣቸው: ለኢትዮጵያና ለሕዝቧማ: እግዚአብሔር: ዓለም ከመፈጠሩ በፊት አንሥቶ: ምንጊዜም ንጉሣቸው ነው!” የሚለውን: የነቢዩን: የቅዱስ ዳዊትን መዝሙር መሠረት አድርጎ: “ዛሬም: እውነተኛቹ እሥራኤል ለኾንነው: ለእኛ ለኢትዮጵያውያን ንጉሣችን መኾንህን: በገሃድና በይፋ ታሳውቅ ዘንድ: እንደነቢያቱ ቃል: እንዲህ ተገልጸህ መጣህ!” ለማለት መኾኑን እንድታስተውሉት ያስፈልጋል።

የሆሳዕና እሑድንም ሌሊት: “ወእንዘ ሰሙን: በዓለ ፋሲካ: ቀርቡ አርዳኢሁ: ለአምላክ ጽድቅ: ኅበ ደብረ ዘይት: ሙራደ ዐቀብ: ሀገረ እግዚአብሔር። ወተቀበልዎ: ሕዝብ ብዙኃን፤ አዕሩግ ወሕፃናት፤ ነሚአም: አዕጾቀ በቀልት፤ እንዘ ይብሉ: “ሆሳዕና በአርያም!” ተጽዒኖ ዲበ ዕዋል፤ በአ ሀገረ ኢየሩሳሌም፤ በትፍሥሕት፤ ወበሐሜት፤ ይሁብሙ: ኃይለ፤ ወሥልጣኑ።” ማለትም: “የእውነት አምላክ ረኢየሱስ ክርስቶስ: የፋሲካ በዓል በሚከበርባት ሳምንት ዋዜማ: የእግዚአብሔር አገር ወደኾነችው: 'ደብረ ዘይት' ወደምትባለው: የወይራ ዛፍ ተራራ ቀልቀላት ላይ በደረሰ ጊዜ: ደቀ መዛሙርቱ: ወደእርሱ ቀረቡ፤ ብዙ ሕዝብ፤ ታላላቆችና ሕፃናትም ተቀበሉት፤ እነርሱም: የዘንባባ ዝንጣሬ ይዘውና 'ሆሳዕና በአርያም!' እያሉ: አጅብውት: ኃይልና ሥልጣን የሚሰጣቸው እርሱ: በአህያ ውርንጫ ላይ ተቀምጦ: በታላቅ ደስታ: ወደኢየሩሳሌም ከተማ ገባ።” በሚለው ያሬዳዊ መዝሙር ቀጥለው: ማኅሌቱ: በፍጹም ተመስጦና አንቃዕድዎ (ፈጣሪን በማሰብ) ደምቆ ያድራል።

በነገህ: የቀርባን ሥርዓተ ቅዳሴ ከመጀመሩ በፊት: ማኅሌታውያኑ መዘምራን: “ሆሳዕና በአርያም! እየተባለ: በዕለተ ሆሳዕና: ወደኢየሩሳሌም የገባው: አማናዊው ኢየሱስ ክርስቶስ: ይህ ነው!” በማለት: መሥዋዕቱን: ከቤተ ልሔም ይዘው የሚመጡትን: ቀዳስዮንን ካህናት አጅቦው: ኹሉም: በአንድነት: በቤተ ክርስቲያኑ የምዕራብ ደጃፍ አንጻር ይቆማሉ።

በመሪይታው መሪነት: ማኅሌታውያኑ: “ሃሌ ሉያ! ሃሌ ሉያ! ባኡ ውስተ ሀገር! ወበዊአክሙ: ትረክቡ ዕዋለ አድግ እሥረ፤ ፍትሕዎ፤ ወአምጽእዎ ሊተ።” ደግሞም: “ሃሌ ሉያ! አልጺቆ ኢየሱስ ኢየሩሳሌም: ርእያ ለሀገር፤ ወይቤላ: 'ሶበ ተአምሪ ጽዮን! ነዋ ንጉሥኪ! በጽሐ ብርሃንኪ! የም ሰላምኪ! ተፈሥሐ በሕዝብኪ! ይትነፈሩ ጸላእትኪ! የም ሰላምኪ! ሰላምኪ የም፤ ሰላምኪ!” ማለትም: “ለህልውናህ: ጥንት፤ ፍጻሜ ለሌለህ: ለአንተ: ምስጋና ይገባሃል! ወደከተማ ግቡ! ስትገቡም: የታሠረ የአህያ ውርንጫን ታገኛላችሁ፤ ፈትታችሁም: አምጡልኝ።”

“ይታችን ኢየሱስ: ኢየሩሳሌም ሊደርስ ሲቃረብ: ከተማዬቱን አይቶ: ጽዮን ሆይ! አውቀሽ ብትቀበደው: ንጉሥሽ: ይኸውልሽ! ብርሃንሽ: መጣልሽ! ሰላምሽ: ዛሬ ነው! በሕዝብሽ ደስ ይበልሽ! ጠላቶችሽ ይፈሩ! ሰላምሽ: ዛሬ ነው! አዎን፤ ዛሬ: የሰላምሽ ቀን ነው!” የሚለውን መዝሙር: እየተቀባበሉ ያዜማሉ።

ከዚህ በኋላ፡ የቤተ ክርስቲያን የምዕራብ ደጃፍ እንደተዘጋ፡ ከውጭ፡ ፍሬ ሰሞንኛው ዲያቆን፡ በመሰብ ወርቅ ያኖረውን፡ የመሥዋዕቱን ኅብስተ አኩቲት፡ በራሱ ላይ እንደተሸከመ፡ ሠራዊው ዲያቆንም፡ የቁርባንን የወይን ጽዋ እንደያዘ፡ በመካከል ቆሞ፡ “አርገዉ ኅዳተ መኳንንት! አርገዉ ኅዳተ መኳንንት! አርገዉ ኅዳተ መኳንንት!” ማለትም፡ “እናንተ መኳንንት! ደጃፎችን ክፈቱ!” የሚለውን ቃል፡ ከመዝሙራቱ ጠቅሶ፡ በዕዝል ዜማ፡ ለ፪ ጊዜያት ያሰማል። ዋናው ቀዳሽ ካህንም፡ ከመቅደሱ ውስጥ ኾኖ፡ “መኑ ውእቱ ዝንቱ፡ ንጉሠ ስብሐት! መኑ ውእቱ ዝንቱ፡ ንጉሠ ስብሐት! መኑ ውእቱ ዝንቱ፡ ንጉሠ ስብሐት!” ማለትም፡ “ክብር ምስጋና የሚገባው፡ ይህ ንጉሥ፡ ማነው?” እያለ በመጠየቅ፡ ከዚያው፡ ከመዝሙራቱ የሚጠቀሰውን ቃል፡ በዕዝል ዜማ፡ ለ፪ ጊዜያት እያሰማ ይመልስለታል።

በቺኛው ጊዜ፡ ዲያቆኑ፡ በዚያው የዜማ ስልት፡ “እግዚአብሔር፡ አምላክ ኃያላን፡ ውእቱ ዝንቱ፡ ንጉሠ ስብሐት!” ማለትም፡ “ክብር ምስጋና የሚገባው፡ ይህ ንጉሥ፡ የኃያላን አምላክ፡ እግዚአብሔር ነው!” የሚለውን ቃል፡ ለ፫ ጊዜያት በማሰማት፡ ምላሹን ይሰጠዋል።

በመጨረሻ፡ ካህኑ፡ በልዩ የወረብ ዜማ፡ “ይባእ ንጉሠ ስብሐት! ይባእ አምላክ ምስረት!” ማለትም፡ “የምስጋናው ንጉሥ፡ ይግባ! የምስረቱ አምላክ፡ ይግባ!” እያለ፡ የቤተ ክርስቲያኑን ደጃፍ ይከፍተዋል። በዚህ ጊዜ፡ ቀዳሹያኑም፡ መዘምራትም፡ ካህናቱም፡ ሕዝቡም ኾሉ፡ የኢየሱስ ክርስቶስና የድንግል ማርያም ምሳሌ የኾነውን መሥዋዕቱንና ቀርባኑን እንዳጀቡ፡ በኅብረት፡ ይህንኑ ዝማሬ፡ እያሰሙ፡ ወደቤተ ክርስቲያኑ ውስጥ ይዘልቃሉ፤ ከመቅደሱ በር ሲደርሱም፡ ቀዳሹያኑ፡ ወደቅድስተ ቅድሳቱ ይገባሉ፤ መዘምራትም፡ ወደቅኔ ማኅሌታቸው ይመለሳሉ።

የሥርዓተ ቅዳሴው ጸሎት አልቆ፡ ወደፍሬ ቅዳሴው ከመግባታቸው በፊት፡ ለበዓሉ ከተመደቡት፡ ከአዲስ ኪዳን መልእክታት ምንባቦች በኋላና ከምሥራቹ (ከወንጌሉ) የአዋጅ ቃል ንባብ አስቀድሞ፡ ከብሉዩ ኪዳን መዝሙራት መካከል ተጠቅሶ የሚዘመረው ምስባክ፡ “ቡሩክ ዘይመጽእ፡ በስመ እግዚአብሔር፤ ባረክናክሙ፡ እምቤተ እግዚአብሔር፤ እግዚአብሔር እግዚእ፡ አስተርአዩ ለነ።” ማለትም፡ “በእግዚአብሔር ስም የሚመጣ፡ ቡሩክ ነው፤ በእግዚአብሔር ቤት ኾነን፡ መረቅናችሁ፤ ጌታ እግዚአብሔር፡ ለእኛ ተገለጠ።” የሚለው ነው። (መዝ. ፳፫፡ ፯-፲፤ ፳፯፡ ፴፩፤ ፸፩-፱፤ ፸፫፡ ፲፪-፲፬፤ ፻፲፯፡ ፳፯-፳፯። ማቴ. ፳፩፡ ፩-፲፯። ማር. ፲፩፡ ፩-፲፩። ሉቃ. ፲፱፡ ፳፰-፴፰። ዮሐ. ፲፪፡ ፲፪-፲፯።)

- ምንባብ፡- ሰብ. ምዕ. ፯፡ ቁ. ፩-፫፤
፩ኛ. ጴጥ. ምዕ. ፪፡ ቁ. ፩-፲፤
ሐዋ. ምዕ. ፳፰፡ ቁ. ፳፫-፴፩።
- ምስባክ፡- መዝ. ፻፲፯፡ ቁ. ፳፯-፳፯፤
- ቡሩክ ዘይመጽእ፡ በስመ እግዚአብሔር፤ በእግዚአብሔር ስም የሚመጣ፡ ቡሩክ ነው፤
ባረክናክሙ፡ እምቤተ እግዚአብሔር፤ ከእግዚአብሔር ቤት መረቅናችሁ፤
እግዚአብሔር እግዚእ፡ አስተርአዩ ለነ። ጌታ እግዚአብሔር፡ ለእኛ ተገለጠ።
- ወንጌል፡- ማቴ. ምዕ. ፳፩፡ ቁ. ፩-፲፯።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡ የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።